

Γλώσσα - νέοι - ξενομανία

Το επίπεδο της γλωσσικής έκφρασης των νέων, συναρτάται, αφενός μεν προς τα γενικότερα ενδιαφέροντα τους, αφετέρου δε προς την ίδια την αντίληψη και γνώση που έχουν της γλώσσας μας. Χωρίς να γενικεύουμε, όπως λαθεμένα νομίζω συμβαίνει συχνά, η έλλειψη ευαισθησίας, γνώσης, αγάπης, άρα και ενδιαφέροντος για τη γλώσσα, που παρατηρείται σε πολλούς νέους μας -όχι σε όλους, το επαναλαμβάνω-, είναι φυσικό να παράγει και χαμηλής ποιότητας γλώσσα. Θέλω να τονίσω ωστόσο δύο πλευρές αυτού του θέματος:

Πρώτον, δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση ανάμεσα στη γενικότερη χρήση της γλώσσας από τους νέους και στον κώδικα που χρησιμοποιούν πολλοί από τους νέους σε ορισμένες μορφές της επικοινωνίας τους. Η «φοιτητική αργκό» λ.χ. ή η «αργκό των μηχανόβιων» είναι ειδικοί κώδικες επικοινωνίας που δεν μπορούμε να τις εκλαμβάνουμε ως μέτρο κρίσεως της γλωσσικής ικανότητας των νέων, αφού οι ίδιοι σε άλλες μορφές επικοινωνίας τους εμφανίζουν άλλη μορφή γλώσσας, πολύ διαφορετική και πολύ καλύτερη. Το πρόβλημα με τη γλώσσα των νέων είναι άλλο: Πόσο καλά, σε έκταση και σε βάθος, διδάσκονται την ελληνική γλώσσα στο σχολείο; Πόσο έχουν ασκηθεί στη χρήση της (στη σύνταξη διαφόρων τύπων κειμένων); Και συγχρόνως ποια είναι τα ακούσματα και τα διαβάσματα τους στη γλώσσα; Γιατί, βεβαίως, η γνώση και η χρήση της γλώσσας είναι απόρροια της γλωσσικής εμπειρίας μας (διαβάσματα - ακούσματα) και του βαθμού συνειδητοποίησης των μηχανισμών λειτουργίας της (διδασκαλία της γλώσσας στο σχολείο).

Η βαθύτερη και δημιουργική χρήση της γλώσσας κατευθύνεται και στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό πάνω σ' αυτά που ονομάζουμε πρότυπα γλώσσας, και φυσικά τα γλωσσικά πρότυπα κάθε εθνικής γλώσσας είναι τα κείμενα των μεγάλων λογοτεχνών της και, για γλώσσες όπως η δικιά μας με διάρκεια και συνέχεια, πρότυπα γλώσσας είναι επίσης και τα μεγάλα παλιότερα κείμενα μας. Η γλωσσική συγκρότηση του Έλληνα, το πιστεύω ακράδαντα, θα είναι λειψή και ρηχή αν παράλληλα προς τα μεγάλα νεότερα κείμενα, το Σολωμό και τον Παλαμά, τον Κάλβο και τον Καβάφη, τον Καζαντζάκη και τον Μυριβήλη, το Σεφέρη και τον Ελύτη, και τόσους άλλους, δεν διαβάσει Ροΐδη και Παπαδιαμάντη, αλλά και Ερωτόκριτο και δημοτική ποίηση και Ρωμανό το Μελωδό και Καινή Διαθήκη και Λουκιανό και Ξενοφώντα και Πλάτωνα και Σοφοκλή και Θουκυδίδη και Όμηρο - για να μείνω σε μερικά μόνο από τα μεγάλα μας κείμενα.

Αλλά και για το μεγάλο θέμα της εισβολής των ξένων λέξεων στη γλώσσα μας θα πω μόνο το εξής: οι ξένες λέξεις μπορούν να βλάψουν τη γλώσσα μας μόνο εάν χρησιμοποιούνται άκριτα, αχρείαστα και σε υπερβολικές δόσεις. Γλώσσες μικρές (σε χρήση), όπως η ελληνική, πρέπει να φυλάγονται από την αθρόα και αλόγιστη χρήση ξένων λέξεων, στην οποία συνήθως οδηγούν το κοινωνικό και πολιτιστικό γόητρο και η εμπορική εκμετάλλευση μιας δεσπόζουσας ξένης γλώσσας. Δεν είναι η ίδια η χρήση της ξένης λέξης που πρέπει να μας ανησυχεί, όσο η αντίληψη, το πνεύμα και οι λόγοι που οδηγούν στη χρήση της. Ο μιμητισμός, η ξενομανία και η εύκολη λύση οδηγούν βαθμιαία στην αχρήστευση πολλών λέξεων της ελληνικής, εις βάρος της αξιοποίησης λέξεων και παραγωγικών μηχανισμών της γλώσσας μας που θα βοηθούσαν αποτελεσματικά να δηλώνουμε έννοιες εκφραζόμενες μέσα από τις ξένες λέξεις. Βεβαίως, από του σημείου αυτού μέχρι του να θεωρούμε «έγκλημα» τη χρήση μιας ξένης λέξης ή να καταλαμβανόμαστε από οίστρο γλωσσικής ξηνηλασίας, υπάρχει μεγάλη απόσταση.

1. Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία των παραγράφων του κειμένου (επάνω στη φωτοτυπία).
2. η έλλειψη ευαισθησίας, γνώσης, αγάπης, άρα και ενδιαφέροντος για τη γλώσσα είναι φυσικό να παράγει και χαμηλής ποιότητας γλώσσα: να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

.....

3. α) Ποιοι είναι οι κίνδυνοι που απειλούν τη γλώσσα, σύμφωνα με τον συντάκτη του κειμένου; (σε τίτλους)

.....
.....
.....
.....
.....

- β) Ποιοι τρόποι αντιμετώπισης προτείνονται; (σε τίτλους)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Να χρησιμοποιήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις σε προτάσεις:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Να βρείτε λέξεις συνώνυμες με τις υπογραμμισμένες:

.....
.....

6. Να εντοπίσετε δύο περιπτώσεις μεταφορικής/συνδηλωτικής λειτουργίας στο κείμενο:

.....//.....